

Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s
framställning till Ålands landsting med för-
N.o 11/1950. slag till landskapslag angående ändring av land-
skapslagen om kommunala val i landskapet Åland,
utfärdad den 4 januari 1946.

Genom tillkomsten av landskapslagen den 8 februari 1949 angående ändring av landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland (7/49) förlades de kommunala valen i landskapet, vilka därintills förrättats den 4 december, till den 4 oktober. På grund av denna förflyttning blevo alla i kommunala vallagen ingående tidsbestämmelser förskjutna till två månader tidigare datum. Sålunda stadgas det i 4 §, att för varje röstningsområde vallängd skall inom juni månad upprättas av områdets valnämnd, samt att vederbörande mantals- eller häradsskrivare det år, då val av fullmäktige skall ske, före juni månads ingång skall till valnämnd överstyra förteckning över alla röstberättigade i röstningsområdet. Emellertid har häradsskrivaren i Ålands härad numera meddelat, att han icke är i stånd att inom fastställd tid tillhandahålla valnämnderna sagda förteckningar, då själva mantalsskrivningen i skärgårdskommunerna ofta försiggår under maj månad. Detta åter

skulle medföra att vallängd icke inom i lag förutsatt tid kunde upprättas, varigenom alla lagens tidsbestämmelser komme att förrykas. Ett dylikt sakförhållande kan ju icke komma ifråga. Landskapsnämnden har därför uppgjort förslag till ändring av kommunala vallagen. Enligt förslaget bör häradsskrivaren senast den 28 juni tillsända valnämnderna de förteckningar, vilka läggas till grund för vallängderna. Då valnämnd redan förrän sagda förteckning erhållits, kan anskaffa för vallängd nödiga utredningar, har det bestämts att vallängden bör vara färdig den 14 juli. Förkortning av de terminer, vilka ingå i lagen, har föreslagits, och såsom den viktigaste må nämnas, att vallängden skall vara framlagd till påseende under sju dagar mot tidigare gällande femton dagar. I förslaget ingår en helt ny 13 a §, enligt vilken kommunalfullmäktige kunna besluta, att en särskild miniatyrvalsedel skall komma till användning vid valen. Ibruktageandet av miniatyrvalsedel kan - i synnerhet för de större kommunerna - minska tryckningskostnaderna, och deras användning kommer uppenbarligen att påskynda uträknandet av valresultaten samt minska kostnaderna för uträkningen. Miniatyrvalsedlarna togo så i bruk vid de nyligen förrättade valen av electorer för presidentvalet, och deras användbarhet och lämplighet

blev med all tydlighet då fastslagen. Införandet av 13 a § i vallagen betingar ett nytt tredje moment till 20 §.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast föreligga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland, utfärdad den 4 januari 1946.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att §§ 4, 5, 6, 9, 10, 12 och 20 i landskapslagen den 4 januari 1946 (6/46), samtliga förutom § 20 i lydelse den 8 februari 1949 (7/49) skola ändras samt till landskapslagen fogas en ny 13 a § som följer.

§ 4.

För varje röstningsområde skall före den 14 juli vallängd upprättas av områdets valnämnd. I vallängden införas enligt årets mantalslängd samtliga inom röstningsområdet bosatta medlemmar av kommunen, vilka före ingången av det löpande året fyllt tjugooett år, och vilka i landskapet haft sitt laga bo och hemvist under minst fem år. Är omständighet veterlig, som utesluter någon i längden antecknad person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i längden. Valnämnden bör underskriva vallängden.

Är staden Mariehamn indelad i röstningsområden, ankommer det å magistraten att för varje sådant område upprätta erforderlig vallängd; och gälla för övrigt beträffande magistraten vad i §§ 5, 6 och 7 stadgas om valnämnd.

Vederbörande mantals- eller häradsskrivare skall det år, då val av fullmäktige skall verkställas, senast den 28 juni emot stadgad avgift till valnämnd översända förteckning över alla de i mom. 1 nämnda personer, vilka enligt det löpande årets mantalslängd inom röstningsområdet äro bosatta och vilka fyllt tjugooett år. Förteckningen införes på vederbörligen fastställda blanketter.

Vederbörande prästerskap och församlingsföreståndare samt mantals- och häradsskrivare, länsman och stadsfiskal äro skyldiga att lämna valnämnd erforderliga upplysningar.

§ 5.

Vallängd skall från och med den 15 juli till och med den 21 i samma månad vara å lämpligt ställe inom röstningsområdet under behörig tillsyn framlagd för granskning, varom bör tillkännagivas i den ordning, som angående kommunala tillkännagivanden är gällande.

§ 6.

Har röstberättigad medlem av kommunen utelämnats från val-

längden och vill han begära rättelse, framställa sitt yrkande skriftligen eller muntligen vid valnämndens sammanträde den 4 augusti eller ingive därförinnan sitt yrkande på rättelse, skriftligen avfattat, till valnämndens ordförande. Förmenar någon, att annan person obehörigen upptagits i vallängden, och vill han begära rättelse, skall yrkande om rättelse skriftligen inlämnas till valnämndens ordförande senast den 25 juli.

Innehåller skrift yrkande, att någon i vallängden upptagen skall avföras från längden, utfärde ordföranden senast den 29 juli tillkännagivande härom till denne med anvisning, att han är i tillfälle att å angivet ställe taga del av skriften och senast den 2 augusti till valnämnden ingiva skriftlig förklaring.

Sådant tillkännagivande inlämnas till postbefordran under omslag, varå emottagarens namn och boningsort äro tecknade; dock är valnämnden obetaget att även på annat sätt tillställa honom detsamma. Tillkännagivandet skall dessutom anslås å anslagstavlan för kommunala tillkännagivanden.

Anmärkningar mot vallängd föredragas och avgöras vid valnämndens sammanträde den 4 augusti.

Den, som icke nöjes åt valnämnds beslut, söke däri före den 14

augusti ändring hos länsstyrelsen i landskapet Åland, vilken det
 åligger att ofördröjligen upptaga ärendet till behandling och
 delgiva valnämnden sitt utslag i ärendet. Utslaget skall av näm-
 den kungöras genom anslag, på sätt i mom. 3 är stadgat.
 Uti länsstyrelsens utslag får ändring sökas i Högsta förvalt-
 ningsdomstolen senast inom trettio dagar efter den dag länsstyrel-
 sens utslag gavs, denna dag dock oräknad, och lände därvid till
 efterrättelse, vad om sådant ändringssökande i allmänhet är stad-
 gat, likväl sålunda, att besvär även må inom besvärstiden inläm-
 nas till länsstyrelsen i landskapet Åland för att därifrån vidare
 befordras.

Högsta förvaltningsdomstolen äger genom länsstyrelsen i land-
 skapet Åland till valnämnden överstyra sitt i saken givna utslag.
 § 9.

Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista
 göres skriftligen av ombudsman hos centralnämnden senast den 20
 augusti före klockan tolv. Ansökan skall åtföljas av den skrift,
 varigenom valmansföreningen bildats. I ansökan skall ombudsmannen
 försäkra, att de personer, vilkas namn ingå såsom underskrifter å
 sagda skrift, äro valberättigade inom kommunen, så ock att de e-

genhändigt undertecknat skriften.

Upptager valmansförenings kandidatlista person, som jämväl är
 annan valmansförenings kandidat, vare han berättigad att få sitt
 namn avlägsnat från listan, såframt han icke är medlem av valmans-
 föreningen eller eljest lämnat sitt medgivande att av föreningen
 uppställas såsom kandidat. Ansökan om sådan ändring av valmans-
 föreningens kandidatlista skall skriftligen göras av den, som på-
 yrkat ändringen, hos centralnämnden senast den 28 augusti före
 klockan tolv.

§ 10.

Valmansföreningar, vilka vilja med varandra samverka för valet,
 kunna sammansluta sig till ett valförbund. Om anslutning till
 valförbund besluter envar valmansförening; valmansförening likväl
 obetaget att i den skrift, varigenom föreningen bildats, eller ge-
 nom särskilt bemyndigande uppdraga åt en eller flera av sina med-
 lemmer att å föreningens vägnar därom fatta beslut.

Valförbund bildas sålunda, att därtill anslutna valmansföre-
 ningar härom gemensamt upprätta en skriftlig överenskommelse, i
 vilken bör upptagas ordningsnummern för föreningarnas kandidatlis-
 tor och som å valmansföreningarnas vägnar undertecknas av dessas

ombudsmän. Envar ombudsman skall till sin namnunderskrift föga anteckning om ordningsnummern för den av honom företrädde valmansföreningens kandidatlista. Överenskommelsen skall jämväl innehålla bemyndigande för en av undertecknarna att vara valförbundets ombudsman och för en annan att vara dennes ersättare. I överenskommelsen må för valförbundet föreslås viss rubrik, varom dock centralnämnden äger slutligt bestämma.

Överenskommelsen skall av valförbundets ombudsman inlämnas till centralnämnden senast den 28 augusti före klockan tolv. Tillika skall till nämnden ingivas valmansföreningarnas beslut om anslutning till valförbundet, eller, där förening uppdragit åt vissa av sina medlemmar att härom besluta, det åt dessa givna bemyndigandet, såvitt detsamma ej ingår i den skrift, varigenom valmansföreningen bildats, ävensom sagda medlemmars beslut angående anslutning till valförbundet.

Valmansförening må icke ingå i flera än ett valförbund.

12 §.

Centralnämnden sammanträder den 8 och 20 augusti samt senast dagen efter valet. Vid behov sammanträder nämnden även den 28 augusti och 2 september samt å andra dagar, då ärendenas hand-

läggning sådant påkallar.

Den 8 augusti utfärdar centralnämnden de i § 11 omförmälda meddelanden.

Den 20 augusti upptager nämnden till granskning och förser med ordningsnummer de ansökningar och kandidatlistor, som för valmansföreningarna inlämnats, och meddelar dem de valberättigade till kännedom genom anslag i centralnämndens samlingsrum. Finnes ansökan icke vara behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, skall centralnämnden meddela ombudsmannen underrättelse att ansökningen avslagits och uppgiva skälen för avslaget. Tillika böra handlingarna till ombudsmannen återställas. Var orsaken till avslaget den, att ansökan icke varit behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildats, vare ombudsmannen befogad att ännu inom fyra dagar därefter ånyo inlämna handlingarna, behörigen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att den skrift, varigenom valmansföreningen bildats, ej är undertecknad av erforderligt antal valberättigade medlemmar; b) att den person, som inlämnat ansökningen, icke är behörig att företräda föreningen; samt c) att ansökningen inlämnats sentida eller inkommit i annan än härför stadgad ordning.

171
170
Den 28 augusti granskar nämnden de ändringar, vilka ombudsman vidtagit på grund av den honom enligt mom. 3 tillkommande rätt.

Samma dag föredragas inkomna ansökningar om sådan ändring av valmansförenings kandidatlista, som i § 9 mom. 2 omförmäles; börande valmansföreningens ombudsman, innan ärendet skall till slutlig prövning upptagas, beredas tillfälle att vara i saken hörd.

Den 28 augusti ingår nämnden även i granskning av inkomna handlingar angående bildande av valförbund. Finnas dessa icke vara behörigen avfattade eller valförbundet icke eljest lagligen bildat, skall nämnden utan dröjsmål skriftligen meddela valförbundets ombudsman, att valförbundet eller viss valmansförenings anslutning

till detsamma ej kunnat godkännas samt uppgiva skälen för avslaget.

De felaktigheter, som föranlett avslaget, kunna inom fyra dagar därefter rättas genom åtgärd av ombudsmannen. Dock må rättelsen

icke äga rum i det fall, a) att överenskommelse, varigenom valförbundet bildats, icke undertecknats av vederbörande valmansförenings ombudsman; b) att beslut om valmansförening, om anslutning till valförbund eller bemyndigande för vissa personer att å föreningens vägnar häröf besluta, icke undertecknats av föreningens samtliga medlemmar; c) att obehöriga personer deltagit i beslut om valför-

171
bundets bildande; d) att den person, som inlämnat handlingarna, icke är behörig att företräda valförbundet; e) att valförbundets ombudsman icke inlämnat överenskommelseskraften eller föreskrifven utredning angående valmansföreningarnas anslutning till förbundet; ävensom f) att handlingarna inlämnats sentida eller i annan än härför stadgad ordning.

Har valmansförenings anslutning till valförbund avslagits, skall centralnämnden på därom av valmansförenings ombudsman gjord skriftlig anmälan, som bör inlämnas till nämnden senast den 21 september före klockan tolv, utesluta föreningens kandidatlista från den valsedel, som skall vid valet användas. Sådan anmälan kan ske antingen i den skrift, varigenom föreningen bildats, i stöd av ett åt ombudsmannen givet bemyndigande, eller på grund av en till anmälan fogad skriftlig förklaring, undertecknad av mer än hälften av föreningens medlemmar, och vari ombudsmannen bemyndigats att vidtaga nämnda åtgärd. I senare fallet bör ombudsmannen i anmälan försäkra, att underskriften i sagda förklaring tillkommit genom egenhändig namnteckning.

13a §.

Kommunens fullmäktige kunna besluta att för valen i kommunen

jämte ovan i 13 § avsedda egentliga valsedel skall tryckas sådan miniatyrvalsedel, som nedan i denna paragraf stadgas, att utgivas åt väljarna vid röstningstillfället. För sådant beslut fordras understöd av minst två tredjedelar av de närvarande fullmäktige. Beslutet skall tillämpas vid de val, som först förrättas två månader efter det att beslutet vunnit laga kraft, samt vid alla följande val, till dess fullmäktige minst fyra månader före valet beslutat, att miniatyrvalsedel icke längre skall användas i kommunen. I 1 mom. avsedd miniatyrvalsedel bör vara försedd med rubrik, varav framgår vid vilket kommunalval den skall användas. Dess storlek bör vara 148 x 210 mm och mitten upptagas av en 90 x 90 mm stor kvadrat. Miniatyrvalsedeln skall vara så vikt, att sidan med kvadraten blir inåt. Användes vid val miniatyrvalsedel, bör den i 12 § 3 mom. avsedd numreringen av kandidatlistorna börja från nummer två. Om miniatyrvalsedel gäller i tillämpliga delar vad om valsedel är stadgat.

I vallokalen böra avskrifter av egentliga valsedlar finnas framlagda till nödigt antal.

Vid valet skall den väljande med ett streck utmärka den kandidatlista, för vilken han vill avgiva sin röst.

Valman äge icke rätt att på något sätt förändra den i valsedeln intagna kandidatlista, för vilken han vill avgiva sin röst.

Användes vid val i 13 a § nämnd miniatyrvalsedel, skall den väljande inom kvadraten på miniatyrvalsedeln anteckna numret på den kandidatlista, för vilken han önskar avgiva sin röst.

Mariehamn den 14 februari 1950.

På landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom.